Toissapäivä

Lumoavia kirjoitelmia lapsuuden ihmeistä, salaisuuksista ja unohdetusta taikuudesta

kirjoittanut Richard Middleton

Tekijänoikeudet

Toissapäivä

© 2026 Library of Alexandria.

Kaikki oikeudet pidätetään.

Tämän painoksen alkuperäisen toimituksellisen aineiston, muokkausten, järjestelyn ja ulkoasun tekijänoikeudet omistaa Library of Alexandria. Mitään näiden suojattujen osien osaa ei saa jäljentää, tallentaa tiedonhakujärjestelmään eikä välittää missään muodossa tai millään tavoin ilman Library of Alexandrian etukäteen antamaa kirjallista lupaa, ellei sovellettava laki sitä salli.

Julkaisija: Library of Alexandria

LibraryofAlexandria.com

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto....2
Lumottu paikka....7
Junamatka....11
Taikalampi....15
Tarinankertoja....20
Kaikki amiraalit....24
Ohjelmistoteatteri....28
Lapset ja kevät....32
Lastenkamarin kaapeista....36
Lihava mies....40
Joululaulajat....44
Taikamatto....48
Näyttämölapset....51
Oxford ja Cambridge....55
Harold....59
Kuoppien kaivamisesta....62
Oikeaa krikettiä....66
Poika puutarhassa....70
Lapset ja meri....76
Nukkumaan menosta....80
Katusoittimet....84
Salainen seura....88

Rauhan hinta....92
Lasten puutarhoista....95
Arvovieras....99
Merirosvoista....103
Huilunsoittaja....106
Villankerääjä....110
Keijujen uhka....114
Drury Lane ja lapset....118
Lasten näytelmät....121
Lapsuus jälkeenpäin muisteltuna....125
Kasvatuksen mielettömyys....128
Terveestä järjestä....132

ESIPUHE
VIESTI LUKIJALLE

Ihmiskunnan historian suurimman kirjaston rakentaminen uudelleen

Tuhansia vuosia sitten Aleksandrian kirjasto oli maailmanlaajuisen tiedon keskus — tyyssija, johon kaikkien tunnettujen sivilisaatioiden viisaus koottiin ja jossa sitä jaettiin vapaasti.

Ja sitten se katosi.

Nyt rakennamme sen uudelleen — ja sinä olet tervetullut mukaan.

Aleksandrian kirjastossa olemme ottaneet tavoitteeksemme saattaa jokaisen kirjan jokaisen maapallon ihmisen saataville — ei vain painettuna, vaan kaikilla kielillä, kaikissa muodoissa ja jokaiselle lukijalle.

Näin teemme sen:

- **Ylelliset painetut laitokset todelliseen painatushintaan** - Tilaa mikä tahansa kirja laadukkaana pokkarina, tyylikkäänä kovakantisena painoksena tai upeana laatikkosettinä — ja maksa vain painamisesta aiheutuvat kulut. Ei katteita. Ei välikäsiä.
- **Rajaton pääsy merkittävimpiin teoksiin** - Nauti tuhansista ajattomista klassikoista — Platonista Shakespearen kautta Tolstoihin — kauniina, nykyaikaisina e-kirja- ja äänikirjaversioina. Lue ja kuuntele rajattomasti — kaikille lukijoille kaikkialla.
- **Nykyaikaisia käännöksiä kaikille kielille ja murteille** - Muokkaamme klassikoita uudelleen selkeälle ja helppotajuiselle kielelle — ja käännämme ne kaikkiin kuviteltavissa oleviin murteisiin. Jokaisella on oikeus ymmärtää ihmiskunnan suurimpia ajatuksia.

Kun vierailet **LibraryofAlexandria.com** , et ainoastaan pääse lukemaan kirjoja — liityt maailmanlaajuiseen liikkeeseen, joka palauttaa, säilyttää ja jakaa sivilisaation viisautta.

Liity mukaan jo tänään osoitteessa LibraryofAlexandria.com

Yhdessä varmistamme, ettei inhimillisen viisauden valo enää koskaan sammu.

Kiitollisin terveisin,

Aleksandrian modernin kirjaston tiimi

Vieraile:
www.libraryofalexandria.com
Tai skannaa alla oleva koodi:

Johdanto

Richard Middleton kirjoitti lapsuudesta kuin salakuljettaja, joka kuvailisi salaista poukamaa. Se oli hänelle todellinen paikka, jonka hän oli kerran tuntenut hyvin mutta jonne hän ei enää päässyt tavallisia teitä pitkin. Toissapäivä sisältää kolmekymmentäkolme lyhyttä kirjoitelmaa lapsista ja niistä merkillisistä, yksityisistä maailmoista, joita he rakentavat itselleen. Pölyisestä ullakkokaapista tulee merirosvolaiva. Junavaunusta tulee koko avara maailma. Metsän mutaisesta lammikosta tulee paikka, jossa voi loitsia. Näiden sivujen aikuiset ovat etäisiä hahmoja, jotka eivät koskaan aivan ymmärrä, mitä heidän nenänsä edessä tapahtuu.

Kirja on tietokirjallisuutta, vaikka se kulkee kuin muistelman ja ystävällisten kirjoitelmien yhdistelmä. Sen aiheena ei ole juoni vaan tapa nähdä, ja sen viehätys syntyy siitä, miten tarkasti tämä tapa on tavoitettu.

Miksi kirja ilahduttaa yhä

Jokainen, joka on joskus piiloutunut sohvan taakse, muuttanut kepin miekaksi tai päättänyt, ettei puutarhan tietyn kohdan läpi saa kulkea, on jo astunut tämän kirjan maailmaan. Middletonin lahja on se, että hän muistaa leikin vakavuuden pilkkaamatta sitä ja hukuttamatta sitä tunteiluun. Hänen lapsensa ovat vakavamielisiä ja ylpeitä, heidän tunteitaan loukataan helposti, ja he ovat hiljaa varmoja siitä, että ymmärtävät asioita, jotka heitä vanhemmat ihmiset ovat unohtaneet. Huumori syntyy siitä, miten tärkeältä kaikki heistä tuntuu ja miten vähän aikuiset huomaavat.

Viehätys syntyy myös siitä seurasta, jossa Middleton liikkuu. Heti alussa mainitaan Aladdin, Robinson Crusoe, Ben Gunn ja Tom Sawyer kuin he olisivat vanhoja naapureita. Matkan varrella kirjassa viitataan myös Kiplingiin, Thackerayhin ja H.

G. Wellsiin. Nämä lapset ovat lukijoita, ja heidän leikkinsä saavat aineksensa kirjoista. Jokainen seikkailukirjojen parissa kasvanut tunnistaa tavan lainata merirosvokapteeni iltapäivän leikkeihin.

Kirjailijan oma tarina tuo kirjaan lisää syvyyttä. Richard Middleton oli englantilainen kirjailija, joka syntyi vuonna 1882 ja työskenteli virkailijana. Vapaa-ajallaan hän kirjoitti runoja, esseitä ja novelleja. Hänen koko nimensä oli Richard Barham Middleton, ja hän syntyi Stainesissa, Thamesin varrella sijaitsevassa kaupungissa pääkaupungin länsipuolella. Hän opiskeli Cranbrook Schoolissa Kentissä ja työskenteli myöhemmin virkailijana Royal Exchange Assurance Corporationissa. Tällaiset toimistopäivät jättivät illat vapaiksi hänelle tärkeään kirjoitustyöhön. Hän kuoli nuorena, vuonna 1911, kaksikymmenyhdeksänvuotiaana, Brysselissä. Suuri osa hänen teoksistaan julkaistiin kirjoina vasta hänen kuolemansa jälkeen.

Hän riisti itseltään hengen, ja uutinen järkytti ystäviä, joita hän oli saanut kirjallisuuspiireissä. Nämä ystävät kokosivat hänen hajallaan olleita kirjoituksiaan julkaistaviksi. Heihin kuului runoilija ja kriitikko Henry Savage, joka kirjoitti hänestä muistelman. Hänen kertomuskokoelmansa Aavelaiva toi hänelle pienen mutta pysyvän lukijakunnan. Tämä tieto luo varjon kokoelman ylle, vaikka se käsittelee lapsuuden kadonnutta maata. Kirjoitukset eivät silti juuri koskaan ole raskaalla tavalla surullisia. Niissä vallitsee huvittuneisuus, ja heti sen kannoilla kulkee kiintymys.

Myös aikakaudella on merkitystä. Middletonin lapsuus sijoittui viktoriaanisen ajan loppuvuosiin. Silloin käytettiin kaasulamppuja, kouluhuoneissa oli kotiopettajattaria, käytiin pantomiimeissa ja vierailtiin Crystal Palacessa, jossa järven rannalla oli kivisiä esihistoriallisia eläimiä. Näkökulma on nuoren miehen, joka muistelee lapsuuttaan. Sen aistimukset ovat yhä niin eläviä, että ne kiistelevät aikuisuuden käytännöllisten arvioiden kanssa. Katuurut soivat vielä kaduilla, poikien lehtiä kierrätettiin kouluhuoneessa, ja merelle mentiin junalla,

rannikolle. Näillä sivuilla esiintyvä Pickhurst Pond on todellinen paikka Kentissä, Hayesin lähellä.

Kirjan nimi viittaa tuohon läheisyyteen: toissapäivä ei ole muinaishistoriaa. Se on juuri niin kaukana, että se voi kadota, ja juuri niin lähellä, että sen voi yhä tuntea käsissään. Kokoelman taustalla näkyy edvardiaaninen tapa kirjoittaa suurelle aikakauslehtien lukijakunnalle. Tällaiset kirjoitelmat olivat tarpeeksi lyhyitä yhdeltä istumalta luettaviksi, ja niiden kevyt ote sopi viikko- ja kuukausilehtiin. Middletonilla oli erinomainen korva tälle muodolle, ja kirja säilyttää reippaan, keskustelunomaisen muotonsa.

Kaappi, juna ja lammikko

Kirja alkaa lapsen piilopaikasta. Isommat pojat ja saarnaavat aikuiset ovat ajaneet sisarusjoukon pois, joten se vetäytyy suuren ullakon katonrajan alla olevaan matalaan kaappiin. Kirja kysyy heti alussa, miksi tällaisesta paikasta voi tulla, kun siihen kaadetaan tarpeeksi mielikuvitusta.

Sen jälkeen kirjoitelmat kulkevat moneen suuntaan. Jotkin kertovat yksittäisistä asioista: pitkästä junamatkasta, metsän lammikosta, katueurureista, joululaulajista ja nukkumaanmenosta. Toiset käsittelevät laajempia aiheita, kuten puutarhoja, merirosvoja, krikettiä, teatteria, merta, keijuja ja kasvatusta. Sävy on keskusteleva ja usein hyväntahtoisesti kiusoitteleva. Siinä on nopeita, muka-sankarillisia käänteitä, kuten silloin kun kouluhuoneen häiriköt pakenevat aikuisia, jotka ”laskeutuivat Olymposelta”. Virkkeet voivat olla pitkiä ja polveilevia, mutta ne ovat eloisia ja päättyvät melkein aina pieneen, terävään vitsiin.

Kirjaa on helppo lukea pienissä erissä. Jokainen kirjoitelma on lyhyt ja itsenäinen, joten niitä voi lukea yksi kerrallaan tai ahmia monta putkeen. Jotkin viittaukset liittyvät aikakauteen, kuten vanhoihin lehtiin, kirjoihin ja Lontoon nähtävyyksiin, mutta tunnelma kantaa ne mukanaan. Mitään ei tarvitse etsiä.

Muutamasta nimestä on hauska tietää enemmän, mutta leikit selittävät itse itsensä.

Middleton käyttää mielellään lapsista yhteistä ”me”-muotoa ja siirtyy toisinaan yhden pojan näkökulmaan. Tuntuu kuin joku kumartuisi lähemmäs ja kertoisi sinulle perheen salaisuuden.

Mitä lapset tietävät

Muutama kysymys kulkee hiljaa läpi kokoelman. Yksi niistä on se, missä kulkee raja lasten keksimien asioiden ja heidän uskomiensa asioiden välillä. He ottavat mielellään maailmaansa noidan, aaveen tai hukkuneen kissanpennun, mutta eivät päästä sinne säkkiä kantavaa murhaajaa eivätkä erikoiskilpikonnien kulkuetta. Millaisia sääntöjä he noudattavat, ja kuka niistä päättää? Kirjaa kannattaa lukea rauhassa. Kirjoitelmat eivät juuri kiirehdi kohti mitään päämäärää, vaan viipyilevät mielellään kynttilänpätkän, paperiveneen tai kuivattuja omenarenkaita sisältävän purkin äärellä.

Toinen kysymys on se, miltä aikuiset näyttävät alhaalta katsottuna. Täteihin, kotiopettajattariin ja isoveljiin suhtaudutaan sekä sääliä että huvittuneisuutta tuntien. Kertoja on aikuinen mies, joka muistaa tarkasti, miltä tuntui olla pieni. Hän suhtautuu siihen harvoin vakavasti. Huumori piilee pienissä yksityiskohdissa: sivuhuomautuksessa tai yllättävän muodollisessa sanassa, joka asetetaan lapsellisen sanan rinnalle. Kappaleet ovat usein pitkiä ja muistuttavat pieniä matkoja, jotka alkavat yhdestä paikasta ja päätyvät johonkin hauskempaan.

Tarkoittaako Middleton, että vitsi on vain lasten kustannuksella, vai piileekö siinä lempeämpi ajatus siitä, mitä aikuiset ovat menettäneet? Jokaisella kolmestakymmenestäkolmesta kirjoitelmasta on oma otsikkonsa ja aiheensa, joten kirjassa ei ole juonta. Jotkin kirjoitelmat kuvaavat yksittäistä iltapäivää tai esinettä, kun taas toiset pohtivat monille lapsille yhteistä tapaa. Tunnelma vaihtelee mahtipontisen leikillisen seikkailun, hiljaisen tarkkailun ja kaihoisan muistelun välillä, usein muutaman sivun sisällä.

Viimeinen kysymys on se, jonka kirjan loppupuoli näyttää haluavan herättää: mitä lapsuuden muisteleminen oikeastaan merkitsee? Otsikot kuten ”Lapsuus jälkikäteen” ja ”Kasvatuksen mielettömyys” vihjaavat, että Middletonilla on omat näkemyksensä. Lukija jää miettimään, pystyykö nuorten leikeille niin omistautunut kirjailija silti tarkastelemaan niitä hieman ulkopuolelta.

Lumottu paikka

Kun isoveljet vaativat oikeuksiaan liian kovakouraisesti tai aikuiset laskeutuivat Olymposelta mukanaan ikävä kertomus rikotuista huonekaluista ja revityistä vaatteista, kouluhuoneen tavalliset kuolevaiset vetäytyivät syrjään. Kesällä se oli helppoa. Kun pääsimme puutarhaan, mikä tahansa kiipeämiseen sopiva puu tai varjoisa pensas tarjosi meille suojapaikan. Meillä oli ontto puunkanto täynnä jännittäviä hyönteisiä ja miellyttäviä maan tuoksuja. Se ei koskaan pettänyt meitä. Sateisina päivinä pakopaikkana toimi vajassa oleva työkaluvaja, jonka asevarasto auttoi torjumaan vihollisjoukkojen kuvitteelliset hyökkäykset. Mutta lapsuuden leikeissä puutarha oli talvisin kiellettyä aluetta, ja meidän oli etsittävä muita piilopaikkoja. Kouluhuoneen pianon takana oli kolmionmuotoinen soppi, joka sopi täydellisesti lyhyisiin mökötyksiin tai äkillisten hälytysten varalta piiloutumiseen. Saattoimme maata siellä väijyksissä, tyytyväisinä kaunaamme, kunnes elämä kääntyi parempaan suuntaan ja houkutteli meidät takaisin toiminnan pariin.

Mutta kun hetki oli murheellinen ja kaipasimme syrjäisempää piilopaikkaa, veimme huolemme jälleen kerran jännityksestä väristen paikkaan, jota vanhempamme halveksivasti kutsuivat ”hiirikaapiksi”. Se oli matala kaappi, joka ulottui koko suuren ullakon pituudelta viettävän katon alla. Siellä loukattu lapsenmieli sai olla yksin ja pimeässä, suunnitella vuoroin kostoa ja suuria jalomielisiä tekoja. Onneksi suojapaikkamme ei vedonnut aikuisten käytännölliseen mieleen eikä nuorempiin, joiden ajatukset alkoivat jo askarrella vaatteissa. Kaappiin piti mennä kontaten. Siellä oli pölyistä, ja hiiret puolustivat itsepintaisesti oikeuttaan asua siellä. Sisäseinissä laasti näytti pursuavan karkeiden rimojen välistä, ja katon tiilien pienistä raoista ja halkeamista näimme taivaan. Mutta mielikuvituksemme muutti pian nämä vähäiset puutteet. Luolana hiirikaapilla oli hyvin kiinnostava historia. Kun salakuljettajat olivat lähteneet, se siirtyi vuorollaan Aladdinin,

Robinson Crusoen, Ben Gunnin ja Tom Sawyerin haltuun, ja kaikki olivat siihen tyytyväisiä. Epäilemättä se olisi saanut monta muutakin asukasta, ellei joku olisi huomannut sen muistuttavan laivan hyttiä. Siitä lähtien sen asema maailmassamme oli varma.

Ennemmin tai myöhemmin unelmamme palasivat aina merelle – eivät, täytyy sanoa, kesälomien siistiin ja sivistyneeseen mereen, vaan sellaiseen, jonka vaahdolla taianomaiset ikkunat avautuvat ja jonka karmiininpunaisella rannalla kapteeni Averyn ja kapteeni Bartholomew Robertsin laivat tapaavat Lentävän hollantilaisen. Sydämiämme ei tarvinnut kuljettaa noille lumotuille vesille kovin merikelpoisella aluksella. Myötätuulella lautaskin riitti, kunhan siinä kellui paperivene. Siksi ei haitannut, ettei hytissämme ollut pyöreitä ikkunoita ja että se oli oudon muotoinen. Kuulimme veden pulputtavan aluksen kylkeä vasten läheisessä vesisäiliössä, ja usein tuuli valitti ja vihelsi yläpuolellamme. Meillä oli säilytyslokerot, makuupaikat ja hyttipöytä, ja hytin toisessa päässä riippui ruosteinen, lovia täynnä oleva vanha sapeli. Olisimme vihanneet ketä tahansa, joka olisi yrittänyt pilata kuvitelmamme siitä, että lovet olivat syntyneet taistelussa. Kun olimme salamatkustajia, jopa hiiristä oli hyötyä. Annoimme niiden kulkea vapaasti hurjina rottina ja värisimme kuullessamme niiden rapistelevan lastin seassa.

Leikkasimme joulualmanakasta vanhan amiraalin kuvan ja ajoimme jonkin aikaa iloisesti Kingstonin kanssa takaa orjalaivoja, mutta alus pääsi todella oikeuksiinsa vasta, kun meistä tuli merirosvoja ja nostimme ”Jolly Rogerin” Malabarin rannikolla. Silloin hiiret saivat lepattavien kynttilöiden valossa nähdä kummallisia näkyjä. Jos jollakulla meistä oli rahaa, joimme hurjasti inkiväärioluttа kuin vettä ja sen jälkeen vettä inkiväärioluтpulloista, joissa oli yhä hitunen taikaa. Söimme laivalla hilloa ilman leipää, kun Musta Margaretilla olimme, ja kun kohtasimme kauppalaivan, jonka arvokkaana lastina oli kuivattuja omenarenkaita – kovaa purtavaa, mutta kiinnostavaa – ja herkullista sokeroidusta kuoresta saatua sokeria, hytissä vallitsi melkoinen meteli. Lauloimme surumielisesti lauluja, joiden kuvittelimme olevan merimiesten työlauluja, ja

valmistauduimme seuraavaan seikkailuun virittämällä abordointikeihäämme, vaikka emme oikein tienneet, mitä ne olivat.

Kun kyllästyimme tyhjentämään rommitynnyreitä ja laskemaan kahdeksanreaalisia, elämä merellä tarjosi hiljaisempiakin, mutta yhtä miellyttäviä hetkiä. Taistelun kuumeen jälkeen oli mukava maata hiljaa ja katsella lepattavia kynttilöitä unisin silmin. Tuskin kukaan on sanonut kynttilänvalon viehätyksestä viimeistä sanaa. Me pidimme pienistä kynttilöistä – ehkä lyhyistä, kuusitoistakynttiläisistä – ja maatessamme niiden valo levitti ympärilleen varjoja. Alapuolellamme vesi solisi levottomasti. Joskus kuulimme vahdin askeleet yläpuolellamme kannella ja silloin tällöin suuren kellon kumahtavan. Sellaisena hetkenä oli helppo kuvitella valoisat trooppiset meret, joilla Musta Margaret purjehti. Näimme ne kaikki: tähtien loisteessa kylpevät taivaat, hehkuvien kukkakimppujen kaltaiset autiosaaret ja tuhat lumotun meren ihmettä.

Oli outoa jättää varjojen, hiljaisuuden ja tuntikausia kestävien unelmien paikka ja ryhtyä vaatimattomaan osaan meluisassa, kaasulamppujen valaisemassa maailmassa, joka ei tiennyt näistä ihmeistä mitään. Mutta meillä oli lohdutuksen aiheita. Isoveljet saattoivat voittaa väittelyt tavoilla, jotka tuntuivat epäreiluilta, mutta ymmällään olevan ulkokuoren alla saatoimme sääliä syvästi heidän seikkailutonta elämäänsä. Kotiopettajattaret saattoivat arvostella pölyisiä vaatteitamme uuvuttavan pitkään, mutta kun muistimme, ettei naisia päästetty Musta Margaretin kyytiin, pysyimme tavanomaisen kohteliaina. Kuten herra Wellsin kertomuksen herrasmies, tiesimme, että oli olemassa parempiakin unelmia. Tämä tieto kohotti meidät hetkeksi ympärillämme riehuvien pikkumaisten intohimojen yläpuolelle.

Emme olleet ainoita lapsia, joita hiirikaappi oli lumonnut, sillä kun tutkimme sitä ensimmäistä kertaa, löysimme seinän koloon huolellisesti piilotetun kourallisen puuhelmiä. Ne näyttivät kuuluvan lastenhuoneeseen eivätkä kouluhuoneeseen,

ja ehkä nuo unohdetut lapset olivat kuitenkin tienneet sen, minkä me tiesimme, ja merilaulumme herättivät vain tuttuja kaikuja. On aivan mahdollista, että muut lapset ovat nykyään perineet unelmamme ja että toiset kädet ohjaavat Mustaa Margaretaa suotuisien tähtien alla. Jos näin on, he ovat meille velkaa, sillä jätimme yhteen piilopaikkaamme englanninkielisen Monte-Criston kreivin, harvinaisen aarteen jokaiselle kunnon pojalle. Jos tämä joskus osuu hänen käsiinsä, hän ymmärtää.

Jatka lukemista: Toissapäivä

Tämä on teoksen Toissapäivä ilmainen näyte Library of Alexandriasta.

Lue ja kuuntele koko kirja ja yli 200 000 muuta 90 päivää ilmaiseksi:

https://libraryofalexandria.com/fi/products/the-day-before-yesterday